

Erdbrink, G R
Gützlaff, de apostel der Chinezen

BV
3427
G8E7

GÜTZLAFF,

DE APOSTEL DER CHINEZEN,

IN ZIJN

LEVEN EN ZIJNE WERKZAAMHEID

GESCHETST

DOOR

G. R. ERDBRINK,

PREDIKANT TE ZUTPHEN.

TE ROTTERDAM, BIJ
M. WIJT & ZONEN
EN
VAN DER MEER & VERBRUGGEN.
1850.

ANTIQUARIAAT
C.P.J. VAN DER P
N. SPIEGELSTRAAT 3
AMSTERDAM

GÜTZLAFF,

DE APOSTEL DER CHINEZEN.

GÜTZLAFF,

DE APOSTEL DER CHINEZEN,

IN ZIJN LEVEN EN ZIJNE WERKZAAMHEID

GESCHETST

DOOR

G. R. ERDBRINK,

PREDIKANT TE ZUTPHEN.

TE ROTTERDAM, BIJ
M. WIJT & ZONEN
EN
VAN DER MEER & VERBRUGGEN.
1850.

BV
3427
G8E7

LIBRARY
AUG 8 1966
UNIVERSITY OF TORONTO
1103594

De wensch om GÜTZLAFF, *voor zyne ophanden zijnde komst in deze gemeente, eenigzins nader aan belangstellende vrienden der Zendelingszaak te doen kennen, gaf mij aanleiding om het een en ander omtrent hem te verzamelen. Ik deelde dit, met eenige bekorting, mede in eenen kleinen kring, de vergadering bij den Maandelijkschen Bidstond van den achtsten dezer maand.*

Daar ik meende te mogen verwachten, dat ook elders eenige berigten omtrent den waardigen Evangeliebode eene gunstige ontvangst zullen vinden, besloot ik gereedelijk om mijne schets van GÜTZLAFF'S *leven en werkzaamheid in druk te geven, toen van verschillende zijden het aanzoek daartoe mij werd gedaan.*

Niemand verwachtte hier volledige mededeelingen omtrent den twee en twintigjarigen

Zendelings-arbeid van China's *Apostel. Ik gaf wat ik binnen het tijdsbestek van enkele dagen omtrent hem konde opsporen. Van de verdere uitwerking mijner schets, en de aanvulling en vermeerdering van mijn opstel, uit geschriften, die ik later leerde kennen, onthield ik mij. Hierdoor toch zoude de uitgave van dit stukje — welks verschijning het oogenblik mij schijnt te vorderen — vertraagd zijn, en het zoude spoedig een lijvig boekdeel zijn geworden, dat door meer hoogen prijs minder verkrijgbaar werd voor ieder.*

Om deze reden ging ik ook menige bijzonderheid en ontmoeting voorbij, die, hoewel op zich zelve niet onbelangrijk, tot waardering van de werkzaamheid van GÜTZLAFF *niet volstrekt onmisbaar is. Velen hebben sommigen dezer uit zijnen eigenen mond vernomen, en zijne in druk verschenen reisverhalen deelen die in overvloed mede. Ik stelde mij inzonderheid voor hem in zijnen edelen en onvermoeiden ijver, verbazende volharding, groote werkzaamheid, en vast en levendig geloof te doen kennen, waartoe ik hoop dat het door mij geleverde eenigermate zal kunnen strekken.*

Nadat mijn opstel ter perse was, ontmoette

ik GÜTZLAFF. *Ik konde dus slechts hier en daar gebruik maken van eenige inlichtingen die hij mij gaf.*

Alleen op verlangen der uitgevers heb ik mijnen naam als Schrijver genoemd, daar ik aan de zamenstelling van dit stukje geringe verdiensten toeken.

Het kome in veler handen, om veler harten te stemmen tot het vurige gebed voor China *en zijnen Apostel. Het werke zoo mede tot bereiking van het groote doel waartoe* GÜTZLAFF *ons vaderland bezoekt.*

Daartoe iets, hoe weinig dan ook, te hebben bijgedragen zal mijne blijdschap en eer zijn.

ZUTPHEN, 15 *April* 1850.

Wachter, wat is er van den nacht (1) is de vraag die de belangstellende Christen menigmalen uit, wanneer hij zich de millioenen zijner natuurgenooten voor den geest brengt, die, verstoken van het licht des Evangelies, nog nederzitten in de duisternis des Heidendoms.

Wat is er van den nacht, vragen wij, die steunen op de belofte des Waarachtigen: *de aarde zal vol zijn van de kennis des Heeren, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken*, en die verlangend uitzien naar den uitslag van al de pogingen der Christenheid, om de blijmare des heils tot de einden der wereld te brengen.

Wat is er van den nacht, vragen wij met dubbele belangstelling met het oog op het merkwaardige rijk aan de kusten van den grooten Zuidelijken Oceaan, in het oosten van *Azië*. Trekt toch

(1) Jes. XXI: 11.

China, als het ware eene in zichzelve beslotene en voor anderen afgeslotene wereld, in hooge mate de opmerkzaamheid tot zich, als een land van zeer vroege beschaving, dat bijna onveranderd bleef, zijne oude zeden niet aflegde, bewoond werd door hetzelfde geslacht, en zich staande hield, terwijl de magtigste wereldheerschappijen ineenstortten — ook de Christen, die in opregtheid bidt: *uw koningrijk kome*, vestigt niet minder op dat rijk zijne aandacht.

Het geldt hier geene kleine en weinig beteekenende plek der aarde. Het eigenlijke *China* beslaat eene ruimte, bijna gelijk aan die van geheel *Europa*, alleen *Rusland* niet medegerekend. Voegt men hierbij de landschappen, over welke de magtige beheerscher van *China* het bewind voert, het geheele Chinesche rijk is anderhalf maal zoo groot als ons werelddeel (1). En die verbazende uitgestrektheid gronds is niet onbewoond, of weinig bevolkt. Integendeel *China* zelf telt meer dan 360 millioenen bewoners, zoodat zijne bevolking die van *Europa* meer dan 60 millioenen overtreft (2).

---

(1) De opgave is hier gevolgd van HOFFMANN in zijne *Merkwaardigheden uit de Gesch. van de vestiging des Christendoms* enz., in het vorige jaar uitgegeven te *Rotterdam* bij VAN DER MEER & VERBRUGGEN.

(2) In de *Reizen langs de kusten van China door* GÜTZLAFF, uitgegeven te *Rotterdam*, bij M. WIJT & ZONEN, wordt als het resultaat eener volkstelling in 1813 gehouden, pag. 21 en 22, het getal van inwoners van *China* opgegeven te bedragen 362,447,283. BERGHAUS, *Grundriss der Geographie. Breslau* 1843, geeft als de bevolking van het eigenlijke *China* op 372

Zouden wij dan van die verbazende massa menschen, redelijke en voor eene onsterfelijkheid bestemde wezens gelijk wij, niet vragen: wat is er onder hen van den nacht?

Eene diepe geestelijke armoede toch heerscht op *China's* bodem. Zijne bewoners missen nog den eenigen troost in leven en in sterven.

Een groot deel der Chinezen volgt de leerstellingen van CONFUCIUS, wiens schriften wel is waar overvloeijen van schoone gezegden, practicale opmerkingen en zeer nuttige lessen, tot bevordering van orde en maatschappelijk geluk, maar niets bevatten omtrent het bestaan van God, 's menschen verpligtingen jegens Hem, en eenen toekomenden staat. Zijne leer is niet meer dan eene wijsgeerige zedeleer, en verdient den naam van godsdienst niet. Zij wordt door den keizer en vooral door de aanzienlijken beleden (1). — De hemel (*T'een*) en de aarde (*Te*) worden erkend als de goden, door wie alles gemaakt is en onderhouden wordt.

---

millioenen; de landschappen welke tot *China* behooren hierbij gerekend, 407,960,000 inwoners. De bevolking van *Europa* bedraagt, volgens dezen schrijver 296 millioenen.

(1) Deze mededeeling omtrent de godsdienstige gezindheden in *China* is gevolgd naar, en ten deele overgenomen uit de Bijlage *over de Godsdienst in China* bij *de Reizen van* GÜTZLAFF, door Dr. ELLIS, en hetgeen de *Maandberigten van het Ned. Zend. Gen.* voor 1845, bladz. 67 verv. hieromtrent geven. — Meer uitvoerige opgaven omtrent de godsdienst der Chinezen achten wij hier onnoodig. Wie dezen verlangt raadplege het belangrijke werk van MEDHURST, China. *Toestand en Vooruitzigten van dat rijk, inzonderheid ten aanzien der Evangelie-verspreiding.* Uitgegeven bij VAN DER MEER & VERBRUGGEN.

De keizer zelf aanbidt den hemel en de aarde (*Teen-Te*); de gouverneurs der provinciën brengen godsdienstige hulde aan de landgoden, en aan al de geesten in wier hand de elementen zijn. Confucius, zegt een schrijver over *China* (1), heeft het Chinesche volk, wat geestelijke dingen betreft, tot een' gedachteloozen hoop menschen gemaakt, en is voor dat volk in den eigenlijken zin *de grens van hun denken geworden.*

Anderen onder de Chinezen belijden de grondstellingen van LAO-KIUM, ook LAOU-TZE geheeten. Dezen, de *Taou*-secte, of volgelingen der hoogste Rede, bepalen zich tot de meer afgelegene deelen des rijks, en mogen beschouwd worden als het mystieke gedeelte der heidensche wereld in *China*. Zij staan een afgezonderd leven voor. Het geloof aan duivelen en hunnen invloed maakt een voornaam deel hunner godsdienst uit. Zij hebben duizende afgodsbeelden, en wenden voor een' zekeren drank te kunnen zamenstellen die onsterfelijk maakt, terwijl zij door het gebruik van dit vocht duizenden hunner landgenooten eenen vroegtijdigen dood berokkenen.

Nevens deze beide godsdienstige partijen telt het *Boedhisme* in *China* vele aanhangers, die BOEDHA onder den naam van FO of FOHI vereeren. Het laat de afgoderij in iederen vorm toe, en neemt iederen afgod, dien men leert kennen over. De Boedhist beschouwt het gansche heelal als een uit zich zelven bestaand werk, dat zonder eenige

(1) Hoffmann in zijn boven aangehaald werk, bl. 27.

middeloorzaak in stand blijft. De zielen van menschen en beesten zijn aan gedurige verhuizingen onderworpen, tot dat zij eindelijk tot den hoogsten trap van rust, het toppunt van geluk komen, hetwelk daarin bestaat dat men in eene zoo volstrekte ongevoeligheid voor alles wegzinkt, dat men geacht kan worden tot het niet te zijn wedergekeerd (1).

Onverschilligheid voor alle godsdienst kenmerkt overigens den beschaafden Chinees. Vrees voor den dood is bij hem een heerschende trek. Wanneer deze nadert zoekt hij troost bij den anders met minachting bejegenden Taou- of Boedhapriester, met zijne tooverformulieren.

De lagere volksklasse neemt het niet zeer naauw met hare goden. Aan het afbeeldsel van draak of slang, en aan alles wat zij als schilderij in hare woning kan ophangen bewijst zij godsdienstige eer. Deze bestaat veelal in het verbranden van een stukje goudpapier, welk soort van papier over het geheel eene voorname plaats beslaat in de eerdienst der Chinezen. De lage godsdienstige toestand van dit volk blijkt ons mede wanneer een ooggetuige, GÜTZLAFF, verhaalt eenen winkel gezien te hebben, welks uithangbord met groote letteren ten opschrift voerde: *Goden en Boedhas in alle soorten zoo nieuwe als vermaakte.* Dat de zedeloosheid, bij eene zoo diepe godsdienstige onwetendheid, hoog gaande moet zijn, laat zich gereedelijk gissen. Als eene treurige proeve hier

---

(1) Zie over het *Boedhisme* mede Maandberigten 1845, p. 50.

van, om geene anderen aan te voeren, strekt wat de reizigers in *China* eenstemmig verhalen dat op vele plaatsen ouders hunne pasgeborene meisjes ter dood brengen. Wij vinden zelfs vermeld dat in sommige gedeelten van *China* in den vroegen ochtend karren rondrijden om de lijken der des nachts op straat geworpene meisjes op te nemen. En zal nu, bij het vernemen van dit alles, ons Christelijk gevoel niet spreken voor het arme *China*, en een innig mededoogen ons niet de vraag op de lippen leggen: *Wat is er van den nacht?*

Met dubbel verlangen zien wij een gewenscht antwoord te gemoet daar, naar menschelijke wijsheid, van de toebrenging van *China* tot het Christendom de heerlijkste vruchten mogen verwacht worden. Indien toch dit magtige rijk voor het Evangelie gewonnen is, zal geheel *Azië* weldra in den naam van CHRISTUS de knieën buigen, tot heerlijkheid des Vaders, en de dag zal niet ver meer zijn waarop ook de Mahomedaan in CHRISTUS den eenigen naam erkent, door welken menschen kunnen zalig worden.

Niet zonder vrees echter uiten wij ten opzigte van *China* de vraag: *wat is er van den nacht*, bij de gedachte aan de veelvuldige moeijelijkheden die de verspreiding van het licht des Evangelies in dat land tegen staan.

Tot voor weinige jaren heerschte er het stelsel van volstrekte uitsluiting van vreemdelingen. *Nader ons land niet* was het verbod dat allerwege den man in de ooren klonk, die gewaagd had tot in het binnenste des rijks door te dringen. De

ontzettende bergketenen en kale koude vlakten die, nevens den beroemden Chineschen muur, *China* van de landzijde afsluiten, zijn een sprekend beeld der afsluiting van andere natiën, welke daar sedert eeuwen, met de hoogste gestrengheid gehandhaafd is. De Chinees schuwt zorgvuldig allen omgang met barbaren, gelijk hij vreemdelingen heet. Nationale trots, nevens nationale onwetendheid vervullen hem met vooroordeelen tegen hen. » Deze barbaren hebben nooit den herscheppenden invloed van het Hemelsche Rijk ondervonden. Drijft hen uit, verbant hen uit het land.” Ziedaar de Chinesche staatkunde, die door de regering voortdurend gevoed wordt. En hoe zal de Evangeliebode dan in *China* zich toegang verschaffen?

Een ander bezwaar doet zich op. Indien de boodschap des heils aan eenig volk met goede vrucht zal worden gebragt moet dit geschieden in zijne eigene taal. Ook bij den Chinees moet dit plaats vinden, en de heilige rollen moeten in zijne sprake voor hem toegankelijk gesteld worden. Daartoe echter wordt de kennis gevorderd van eene taal, die iedere andere in moeijelijkheid overtreft. Welk eene inspanning reeds vereischt het zich hare 80,000 teekenen eigen te maken, en welke bijna onoverkomelijke zwarigheden moeten verbonden zijn aan het leeren van hare uiterst fijne onderscheidingen van klankoonen. Zelfs GÜTZLAFF, ofschoon zich bewust van zijne zeldzame vatbaarheid tot het aanleeren van talen, getuigde: » indien God mij niet op eene buitengewone wijze helpt, zal mij het lot der meeste zendelingen treffen, die het woord

des levens wel schriftelijk, maar niet mondeling in de Chinesche taal kunnen mededeelen."

Aan deze moeijelijkheid voegt zich eene andere, niet geringe. De Chinees veracht en verwerpt alles wat van buiten tot hem komt. Alleen datgene wat inboorlingen hem brengen en zeggen is hem welkom. Om derhalve *China* voor CHRISTUS te winnen moet het Evangelie aan zijne bewoners niet als een geschenk van vreemden, of als eene leer van buitenlanders worden gebragt. Doch wie is de man, die den Chinees gelijk, en als een hunner zal worden? Hoe zullen Evangelieboden gevonden worden uit hunne eigene natie? Van waar Chinesche predikers? Bovendien wat geeft eenig punt van aanknooping bij een volk, meer dan eenige natie, over 't geheel onverschillig en ongevoelig omtrent alle godsdienst, dat geheel vervuld is met zijne aardsche belangen, geld en eer steeds vurig najaagt, en dezen verkregen hebbende tot werkeloosheid vervalt, om in stilte zijn geluk te genieten, en alleen den dood vreest als verwoester van al dit heil?

Inderdaad hoe zal nog eenmaal de nacht wijken voor *China's* bewoners, die niet, als andere Heidenen, in ruwe onbeschaafdheid verzonken zijn, maar hunne letterkunde en beschaving hebben, in de uitvinding van menige kunst *Europa* vooruit waren, en die, in weèrwil van dit alles, geene enkele schrede hebben afgelegd op de baan van godsdienstige ontwikkeling?

Ja de Christen vraagt zoo niet zonder bekommering, wanneer hij denkt aan den uitslag van

vroegere pogingen om de vaan des kruises op *China's* grond te planten. Wij vinden daar toch geenen akker, waarop nimmer de zaden des Evangelies werden uitgestrooid. Reeds in vroegere eeuwen schijnen sommige Christenen, de Nestorianen, door de kerk als ketters vervolgd, naar het Hemelsche Rijk de toevlugt te hebben genomen. Welhaast echter was van hun verblijf in *China* ieder spoor uitgewischt.

Bij de veroveringen der Portugezen in *Indië*, in de zestiende eeuw, wendden andere Evangelieboden zich derwaarts. De ijverige en vrome Jesuit FRANS XAVIER landde daartoe op *China's* kust, doch vond er weldra zijn graf. Reeds toen was dit rijk even verhard en ontoegankelijk als in latere dagen. Van eenen der gezellen van XAVIER heeft de geschiedenis den uitroep bewaard: rots, rots! wanneer zult gij u openen? Die rots intusschen scheen zich te zullen openen. Eenen der opvolgers van XAVIER, RICCI, een man van doortastenden moed en bewonderenswaardige volharding, gelukte het zelfs tot aan het hof van *Peking* door te dringen. Een heirleger van volgelingen van LOYOLA stond hem weldra ter zijde, en het mogt hun gebeuren aanvankelijk het Christendom in *China* ingang te banen. De betere geest echter, die deze eerste Evangelieboden bezield had, week weldra. Eerlang was het slechts hun streven om zoo spoedig mogelijk *China*, al was het slechts in naam, tot een Christenland te maken. Men meende daartoe de bijgeloovigheden der Chinezen, die tot het Christendom wilden overgaan, niet

met te groote naauwlettendheid te moeten opmerken. De aanbidding van TEEN werd geduld. De leer van CONFUCIUS werd vermengd met de voorschriften des Evangelies. De plegtigheden der Boedhadienst werden vereenigd met die der Roomsche Kerk, en het kan ons dan niet verwonderen dat dit Heidensche Christendom te niete ging, toen later vervolgingen tegen deze Christenen en hunne predikers uitbraken. Even spoedig als de Chinees een zoogenaamd Christen geworden was keerde hij toen terug tot de dienst zijner afgoden. Wat hem verkondigd was geworden was weinig geschikt om zijne behoeften te bevredigen. Waarom zoude hij ook vaarwel zeggen wat de predikers zelve der nieuwe leer hem hadden voorgesteld als in den grond met de zijne overeenkomende?

De nacht duurde dan voor *China* voort, en, terwijl staatkundige redenen het stelsel van uitsluiting van vreemdelingen versterkten, scheen het als of de zon des Evangelies hare stralen nimmer op het rijk van het Midden zoude werpen.

Voor onze eeuw bleef het bewaard betere en meer afdoende pogingen aan te wenden om *China* aan bijgeloof en afgodsdienst te ontrukken. *Engeland* — het land der godsdienstige beweging — gaf ook weder hier aan de Evangelische Christenheid het voorbeeld.

Dr. MORRISON werd in 1807 door de Engelschen als zendeling voor *China* afgevaardigd. » Acht en twintig jaren lang belegerde, om zoo te zeggen, deze geduldige en volhardende strijder de toegegrendelde poorten van *China*." Hij mogt slechts

te *Macao*, de Portugesche stad aan den mond der rivier van *Canton*, en ook daar nog zeer gestrengelijk bewaakt, met eenige vrucht aan zijne groote taak arbeiden. Hij bereidde niettemin de Evangelisatie van *China* krachtig voor door zijne beoefening der Chinesche taal, zijne overzetting der H. Schrift in deze, en door de zamenstelling van een Chineesch woordenboek.

Na weinige jaren werden door *Engeland* andere waardige mannen MORRISON op zijde gesteld. Ook *Amerika* zond zijne zendelingen naar *China*. De werkzaamheid van de meesten dezer strekte zich wel is waar niet uit tot het eigenlijke *China*, maar moest zich bepalen tot de Chinezen, die het schiereiland van *Indië*, of de eilanden van den Archipel bewonen, of, bij den handeldrijvenden geest van dit volk jaarlijks deze plaatsen bezoeken tot verkoop hunner waren; nogtans werd zoo het werk der bekeering van *China* door hen voorbereid. En, nadat dan MORRISON, MILNE, MEDHURST en anderen als wegbereiders des Evangelies in *China* zijn opgestaan, vragen wij te meer: *wat er van den nacht* in dat rijk is?

Met gespannen verwachting zien wij het antwoord te gemoet, daar het hier een volk geldt bij hetwelk de verspreiding des Evangelies, eenmaal onder hen begonnen zijnde, gunstigen en voorspoedigen voortgang kan hebben. De vierde half millioenen menschen toch die *China* op zijnen grond draagt hebben een en dezelfde taal. Hoezeer de tongvallen verschillen, waarmede zij deze *spreken*, lezen zij allen het eigene schrift,

en vinden onveranderlijk hetzelfde denkbeeld uitgedrukt, in de zonderlinge teekenen die het schrift uitmaken (1). Bovendien wordt het onderwijs der jeugd in *China* in zoover met zorg behartigd, dat de *meeste* Chinezen kunnen lezen (2), terwijl eene vurige begeerte om te lezen allen bezielt, zoodat het Boek der boeken, eenmaal, in *China's* taal vertolkt en verspreid, er met gretigheid zal worden ontvangen, en niet gesloten zal blijven.

Het bleef voor onze dagen bewaard de heugelijke tijding te vernemen: *de morgen is voor* China *gekomen*. De Heer der gemeente, die zijnen tijd kent, heeft in onzen leeftijd den man tot zijne dienst geroepen, door wiens werkzaamheid *China* een Christenland zal kunnen worden, de man, die als een tweede PAULUS aan de zaak der Evangelieverkondiging zich wijdt. Het is GÜTZLAFF, wien, zonder te kort te doen aan de verdiensten van anderen, de eerenaam van APOSTEL DER CHINEZEN niet minder toekomt dan aan BONIFACIUS die van Apostel der Duitschers, of aan PAULUS die van Apostel der Heidenen. Voor eenen korten tijd heeft deze Evangeliebode thans zijnen werkkring verlaten, om allerwege in *Europa* te verkondigen: *China is rijp voor het Evangelie. Ziet de velden zijn alreede wit om te oogsten.* Ook ons va-

(1) Zie HOFFMANN in zijn boven aangehaald werk, bladz. 10.

(2) HOFFMANN t. a. p. schrijft: *ieder kind in China kan lezen;* uit de Reizen van GÜTZLAFF meenen wij echter dit niet zoo onbepaald en ruim te mogen aannemen.

derland wordt door hem bezocht, en de wensch iets naders omtrent zijnen persoon en zijne werkzaamheid te vernemen is die van velen.

Tot bevrediging dezer weetgierigheid zijn de volgende regelen ter nedergesteld. Ik durf vertrouwen, dat zij mijne landgenooten welkom zullen zijn, maar dat zij te gelijk de belangstelling in de Zendelingszaak zullen versterken of opwekken, wanneer de arbeid van GÜTZLAFF hare heerlijke vruchten ons doet kennen.

Mogen de lezers dezer bladeren, niet minder dan de schrijver bij hunne zamenstelling, bij de beschouwing van *China's* onversaagden Evangeliebode, worden opgewekt te roemen in de zorg van den verheerlijkten Verlosser, die zulk eenen arbeider in zijnen wijngaard uitzond.

Dat Gods Voorzienigheid menigmalen de mannen, die later als weldoeners der menschheid optraden, uit de lagere standen der maatschappij doet te voorschijn treden, zien wij op nieuw bevestigd in den man, wiens naam thans in meer dan een werelddeel met eerbied genoemd wordt.

KAREL FREDERIK AUGUST GÜTZLAFF, werd den 8sten Julij 1803 geboren te *Pyritz*, eene kleine stad van *Pruissisch-Pommeren* (1). Hij was de eenige zoon van den kleedermaker JAN JACOB GÜTZLAFF, een man van brave zeden en godsdienstigen wandel. De moederlijke leiding en zorg mogt den jeugdigen GÜTZLAFF slechts korten tijd te beurt vallen, daar zijne moeder op vierjarigen leeftijd hem ontviel. Dit verlies was voor

(1) De levensbijzonderheden van GÜTZLAFF zijn ontleend uit een levensberigt van hem geplaatst voor het *Verslag van zijn driejarig verblijf in Siam*, en aangevuld uit de Maandberigten van het Nederlandsche Zendeling-Genootschap.

hem te gevoeliger daar hij eerlang onder de leiding eener stiefmoeder kwam, die hem met de grootste barbaarschheid behandelde, waardoor niet slechts zijn ligchaamsgestel veel leed, maar tevens zijne vrolijke opgeruimdheid voor stugge zwaarmoedigheid plaats maakte. Als knaap betoonde hij zich een vlijtig leerling op het Gymnasium, waar hij in den Rector, wat het wetenschappelijke betreft, eenen onderwijzer vond voor zijne taak wel berekend, doch wiens godsdienstige denkbeelden minder aanprijzenswaardig waren. Ofschoon dezen in den aanvang bij GÜTZLAFF ingang vonden, en zijne zucht om aan het werk der Evangeliebediening zich te wijden eenen tijdlang verdoofden, herleefde deze echter later. De kennismaking met eenen koopman die hem de zendeling-berigten uit het Bazelsch Magazijn ter hand stelde, en het hooren eener treffende rede tot aanprijzing der Zendelingzaak, in het jaar 1818, deed hem het voornemen opvatten zelf als Evangeliebode tot den Heiden te gaan.

Ziedaar de eerste en geringe aanleiding tot het reuzenwerk later door GÜTZLAFF ondernomen. Neem haar weg en *China* mist zijnen grooten Evangelieprediker. Ook hier mag het gewis zijn: *het is niet bij den mensch die wandelt, dat hij zijnen weg rigt. De Heer is wonderbaar van raad, en groot van daad.*

Intusschen waren de pogingen die GÜTZLAFF bij zijnen vader en zijne leermeesters aanwendde om hem middelen te verschaffen, ten einde hem tot

het Zendelingswerk te doen bekwamen in den beginne vruchteloos. Eene onverwachte, in menschelijk oog toevallige en schijnbaar nietige gebeurtenis deed hem twee jaren later de vervulling van zijnen wensch meer nabij komen.

Toen de koning van *Pruissen* de stad *Stettin* zoude bezoeken, zocht een zijner vrienden en leermakkers hem aan, om in vereeniging met hem den koning als welkomstgroet een gedicht aan te bieden. Dit plan vond bij GÜTZLAFF bijval. Het gedicht verwierf de goedkeuring des konings. Hij deed de beide jongelingen een geschenk geven, en besloot hunne verdere vorming zich aan te trekken, waartoe hij hun het Franke'sche Paedagogium te *Halle* deed aanwijzen, als de plaats waar zij zich verder konden bekwamen. Eer GÜTZLAFF aan dit koninklijke bevel voldaan had ontving hij den last, in plaats van naar *Halle*, zich naar *Berlijn* te begeven, om aldaar op het Zendeling-Instituut, aan welks hoofd JÄNICKE stond, tot Evangeliebode onder de Heidenen te worden opgeleid. Het verzoek van eenen Duitschen Zendeling te *Madras* om eenen bekwamen medehelper, had den koning aanleiding gegeven tot deze wijziging van zijn besluit.

Als achtienjarig jongeling kwam GÜTZLAFF nu te *Berlijn*. Hij zette er met ijver zijne studiën voort, en werd er doordrongen van eenen echt Christelijken zin. Zijne groote gaven bleven aan zijne leermeesters niet lang verborgen. Na een verblijf van anderhalf jaar op het Instituut sloeg men hem voor hetzelve te verlaten en te verwis-

selen met de Academie, ten einde later de betrekking van Leeraar bij het Zendeling-Instituut te kunnen vervullen. Hieromtrent nog geen besluit genomen hebbende overviel hem eene zware ziekte, die voor zijn behoud deed vreezen, toen aan JÄNICKE's kweekschool het verzoek van het Nederlandsche Zendelinggenootschap, om eenige jeugdige zendelingen gerigt werd. De keuze vestigde zich, nevens anderen, op GÜTZLAFF. Zijne vreugde hierover was groot, en werkte zoo gelukkig op zijne herstelling dat de geneesheer verbaasd uitriep: dit heeft God gedaan, en GÜTZLAFF weldra tot vorige gezondheid teruggekeerd, de reis naar *Rotterdam* kon ondernemen.

In Junij 1823 kwam hij, met twee andere zendeling-kweekelingen, aldaar aan. De bestuurders van het Nederlandsche Zendeling Genootschap leerden hem spoedig kennen, als een jongeling, die aan buitengemeene begaafdheden een' brandenden ijver paarde om CHRISTUS aan de Heidenen bekend te maken. Hij werd hier met het beste gevolg verder onderwezen in de verschillende vakken, wier kennis den Christen Zendeling noodig is, terwijl zijne minzaamheid, nederigheid en goede smaak hem de achting en genegenheid verwierven der Rotterdamsche Predikanten, en van allen die hem meer van nabij leerden kennen.

Ook reeds toen bleek het dat zijn geest van grootsche ontwerpen zwanger ging. Het voornemen als Evangeliebode naar *Malacca* te gaan, of de Moluksche eilanden te bezoeken, werd afgewisseld door het denkbeeld om, op aandrang van een'

Griekschen priester, hier te lande, een zuiverder Evangelie te verkondigen aan de Grieken, welke in die dagen aller aandacht tot zich trokken. Het bestuur van den Heer liet echter die plannen onuitgevoerd, om later naar andere oorden zijne schreden te rigten.

Tijdens zijn verblijf te *Rotterdam* deed GÜTZLAFF eene reis naar *Parijs* en *Londen*, vooral om onderzoek te doen naar de middelen tot aanleering der Maleische taal, en naar alles wat op het onderwijs en de geschiedenis der zendeling zaak betrekking had. Als de vrucht dezer reizen werd door GÜTZLAFF uitgegeven: *Geschiedenis der uitbreiding van* CHRISTUS *Koningrijk op aarde.*

De tijd naderde intusschen, waarop hij zijnen werkkring zoude intreden. In de Algemeene Vergadering van het Nederlandsche Zendeling Genootschap, den 20 Julij 1826 te *Rotterdam* gehouden, werd GÜTZLAFF, nevens andere Zendelingen, tot zijne bediening plegtig ingezegend, en ontving uit de hand van den Voorzitter, de waardige Leidsche Leeraar EGELING, den Bijbel (1). Kort hierna, den 11 September van datzelfde jaar, ging GÜTZLAFF scheep naar *Batavia*, aan boord van het schip *Helena Christina.* De reis werd gelukkig volbragt. Den 6 Januarij 1827 kwam hij behouden te *Batavia* aan.

---

(1) De godsdienstige rede werd bij deze gelegenheid gehouden door den Hoogleeraar J. CLARISSE, naar aanleiding van de laatste woorden van JOH. X: 16, *het zal worden ééne kudde en één Herder.* De inzegening der Zendelingen vond plaats na het zingen van GEZ. CLIV: 3—5.

Hij nam hier zijnen intrek bij den Engelschen Zendeling MEDHURST, en hield zich vooreerst onledig met de beoefening der Maleische en Chinesche talen, van welke laatste hij in die mate de moeijelijkheden ondervond als zijne reeds aangehaalde woorden doen blijken, doch in welke hij nogtans spoedig verbazende vorderingen maakte. — Als Zendeling voor *Sumatra* bestemd, maar door den toen uitgebroken oorlog op dat eiland verhinderd aldaar op te treden, hield hij zich gedurende het jaar 1827 en het eerste gedeelte van 1828, bij afwisseling op te *Singapore* en op *Riouw*. Hij legde er zich vooral toe op de verdere kennis der Chinesche taal, predikte het Evangelie, en wijdde zich in het bijzonder aan de Chinezen, die telkenjare, in groote getale, *Riouw* en *Singapore* bezoeken tot verkoop hunner waren. Meer en meer rijpte ook nu zijn voornemen als Evangeliebode in *China* op te treden. Hij liet zich daartoe in den Chineschen stam *Koë* opnemen, en nam de Chinesche kleederdragt aan, om zoo geheel als Chinees met de boodschap des heils tot *China's* bewoners te komen. Eer dat hij zich echter naar *China* wendde, vertrok hij, van het Hulp-Genootschap te *Batavia* vergunning ontvangen hebbende tot het doen eener Zendelingreis, in Augustus 1828, naar het vaste land van *Indië* (1), en koos zich voorloopig het koningrijk

(1) Zeer lezenswaardig is het verhaal der reis van GÜTZLAFF naar *Siam* door hem zelven gegeven, en opgenomen Maandb. 1830, bladz. 85 verv. Over zijne werkzaamheid aldaar schrijft hij Maandb. 1831, bladz. 73 verv.

van *Siam* tot werkkring, in welks hoofdstad *Bancock* hij zich vestigde. Met onvermoeiden ijver en stalen vlijt zich toeleggende op het aanleeren van meerdere tongvallen der Chinesche taal, en geheel vervuld van al den omvang der taak die hij op zich nam, vertoefde hij daar. Zijne dagverhalen, aan het Bestuur te *Rotterdam* toegezonden, leveren daarvan de overvloedige blijken. Als geneesheer trad hij er op, en zocht zich toegang te banen door zijne kennis der geneeskunde, in welke men, zoowel te *Siam* als in *China*, zeer ten achteren schijnt. Hij deelde om niet geneesmiddelen uit, lokte langs dezen weg velen tot zich, en vond te gelijk menigvuldige gelegenheid als medicijnmeester der ziel op te treden. Inzonderheid was hij werkzaam door de verspreiding van godsdienstige tractaatjes, reeds door hem in het Chineesch geschreven. De begeerte tot lezen, den Siamees, evenzeer als den Chinees eigen, kwam hem hierbij te stade. Soms was het verlangen om boeken te ontvangen zoo groot dat GÜTZLAFF, dewijl hij aan aller verzoek niet voldoen konde, in gevaar was zijn leven te verliezen, en door de vlugt zich moest redden. Bij de menigte Chinesche jonken die *Bancock* bezoeken, vond hij mede reeds hier gelegenheid voor *China* werkzaam te zijn, daar hij aan de schepelingen het woord des levens verkondigde, en aan deze opdroeg eenige boeken in *China* te verspreiden, om zoo het goddelijke woord aldaar te doen doordringen. Bij dit alles zette hij zijne taalstudiën onvermoeid voort, en voltooide, bij al zijne overige werkzaam-

heden, de vertaling van het Nieuwe Testament en van de meeste historische boeken des Ouden Verbonds, in het Siameesch, ter tweede herziening. Ten einde de letters voor dezen Siameschen druk gereed te maken reisde hij in November 1829 naar *Singapore*, en weldra van daar naar *Malacca*.

Tijdens zijn verblijf te dezer plaatse begaf hij zich in den echt met MARY NEWELL, eene vrouw in vollen nadruk zijner waardig, als die aan buitengewone vrouwelijke begaafdheden eenen vurigen ijver paarde voor de zaak aan welke haar echtgenoot zijn leven gewijd had. Door haar vergezeld keerde hij in het begin van 1830 naar *Siam* terug, met het vaste voornemen thans spoedig naar *China* te vertrekken, en daartoe als stuurman van eene Chinesche jonk de reis naar *Kiangnam* te ondernemen. Daar zich echter de gelegenheid aanbood om de Heilige Schrift in het Kombodisch en Laoosch te vertalen zag hij voorloopig van de uitvoering van dit besluit af, en bleef zich in *Siam* ophouden. Met onvermoeide vlijt, dag en nacht werkende, elken regel door de inboorlingen latende herzien arbeidde hij aan deze taak. Bij de vermelding dezer vertaling schrijft hij zelf, » daar mij de goedheid Gods de aanleering van vreemde talen zoo gemakkelijk maakt, zoo schijnt mij mijne roeping als opperman zeer duidelijk, en ik aarzel niet nog eenige geschriften in het Laoosch en Kombodisch op te stellen, daar deze zoo gemakkelijk begrepen worden."

Zijne gewone bezigheden gingen inmiddels voort.

Op de jonken en in de huizen predikte hij CHRISTUS, en verspreidde duizende tractaatjes. In zijne echtgenoote vond hij eene ijverige medehelpster. Zij legde zich toe op de kennis der Kombodische taal en schreef een Cochin-Chineesch woordenboek, dat zij tot aan den letter R voltooide. Teregt mogt GÜTZLAFF van haar schrijven: » God heeft mij in haar eenen onwaardeerbaren schat geschonken." Niet lang echter mogt hij deze waardige levensgezellin bezitten. Zij ontviel hem reeds in het begin van 1831, na hem tweelingen te hebben geschonken. In datzelfde jaar zette hij zijn vroeger voornemen door om naar *China* te gaan. Noch zijne diepe droefheid over den dood zijner gade, noch eene hevige ziekte die voor zijn leven deed vreezen, noch de herhaalde weigering van meer dan een Chineesch kapitein, om hem als passagier mede te nemen deed hem in zijn besluit wankelen. Het gelukte hem eindelijk passagie te vinden naar *Tien-Chin*, eene groote handelsplaats bij *Peking*. Hij schreef in het vooruitzigt zijner ophanden zijnde reis: » lang had ik God aangeroepen om mij eene deur in *China* te openen, eensklaps zag ik verhooring, en zonk aanbiddende voor den troon der genade neder. Het gewigtigste tijdstip mijns levens is thans gekomen. God moet werken, of ik moet te gronde gaan. *China* zal niet altijd het juk van den Satan blijven torschen. De grootmagtige JEZUS kan en wil eene deur openen, welke geene magt der duisternis kan sluiten. Gods beloften ook ten

opzigte van *China* feilen niet. Mijne ziel is kalm en biddende; ik gevoel mijne nietigheid en Gods grootheid."

In Junij 1831 ging hij als tweede stuurman scheep, aan boord eener Chinesche jonk. Drie jaren had hij in *Siam* vertoefd (1). Moeijelijkheden van allerlei aard had hij er ontmoet, een vijandige geest had zich bij herhaling tegen hem geopenbaard, maar niets was in staat geweest hem te doen vertragen. Hij had in vier onderscheiden talen geschreven, wat de vrucht scheen te moeten zijn van een geheel leven (2). Hij had zich toegang gebaand tot de huizen en de harten, en was er opgetreden als de menschlievende arts, om er CHRISTUS plaats te bereiden, en bij- en ongeloof te bestrijden.

Reeds met het oog op zijne werkzaamheid in *Siam* verschijnt GUTZLAFF ons als een sprekende proeve voor de waarheid van het woord van zijnen grooten voorganger: *ik vermag alle dingen in* CHRISTUS *die mij kracht geeft.* (PHILIPP. IV vs. 13).

---

(1) Door GÜTZLAFF zelven werd een *Verslag* gegeven *van zijn driejarig verblijf in Siam*, te *Rotterdam* gedrukt 1833 bij M. WIJT & ZONEN.

(2) Eene opgave der werken van GÜTZLAFF, in *Siam* voor de pers gereed gemaakt, wordt gevonden Maandb. 1832, bl. 91 en 92. Onder dezen een Engelsch Chineesch Woordenboek, met spreekwijzen; eene verhandeling over den Chineschen stijl van ontrent 500 bl., en een stukje, *de weg der Verzoening*, geschiedkundig, van welk laatste werk hij schrijft: » dit was de zwaarste taak die mij ooit is te beurt gevallen."

Ziedaar dan de ijverige Evangeliebode op reis naar het land zijner waarlijk vrome wenschen. Rijkelijk voorzien van boeken en medicijnen, met de Chinesche taal gemeenzaam, in voorkomen en kleeding den Chinees gelijk, trekt hij er heèn, onder den Chineschen naam SHIH-LAË, opdat zoo het stelsel van uitsluiting des vreemdelings geene hinderpalen hem oplevere. Zoo naar het uitwendige wel toegerust, voor de grootsche taak die hij aanvaardde, was hij dit niet minder naar het inwendige. Zijne eigene woorden geven de beste en schoonste getuigenis van de gezindheid zijns harten op dit tijdstip. » Mijn oog, schreef hij kort voor zijne afreize, is nu geheel op *China* gerigt, niet uit eigene keus, maar uit overreding dat de Heer mij dien weg aanwijst, en daarin mijn gebed verhoort. Ik wil de honderde millioenen van *China* aan het hoogpriesterlijke hart van den Heere JEZUS leggen. Ik ben volkomen overtuigd van het reusachtige der onderneming, welke thans mijne ziel vervult, maar God is groot, zeer groot. Ik heb de Chinezen onuitsprekelijk lief, en hijg naar hunne zaligheid. Onder alle moeijelijkheden en in het midden van de zonde smaak ik zaligheden, nooit te voren ondervonden. CHRISTUS mijn eigendom, Hij, die ter regterhand des Vaders zit, de opperste gebieder in *China*, in en met Hem alles; wat blijft mij dan nog te wenschen over! In leven en in sterven ben ik de zijne. — Al mogt *ik* den dag der verlossing van *China* niet aanschouwen, onze nakomelingen zullen zien,

hoe heerlijk deze dag voor alle volken in *Azie* zijn zal. De Heere staat te komen. Zijn liefdehart kan deze honderde millioenen, die zijne schepselen zijn niet vergeten. O kom Heere JEZUS. Amen."

Zoo vol des geloofs en des heiligen Geestes reisde de tweede PAULUS naar het land zijner roeping. De togt was rijk aan ontelbare moeijelijkheden en gevaren. Hij was bovendien bij herhaling blootgesteld aan de beleedigingen der matrozen, terwijl de hoogst zwakke ligchaamstoestand, waarin hij zich, weinige dagen na zijne inscheping bevond, al deze bezwaren nog vermeerderde.

Na enkele plaatsen te hebben aangedaan, waar GÜTZLAFF gelegenheid vond tegen afgoderij en zonde te velde te trekken en boekjes uit te reiken, werd de reede van *Tien-Chin*, twee dagreizen van *Peking* gelegen, na eene reis van zestig dagen, September 1831, bereikt. Met blijdschap werd hij er als de *Seen-Sang*, dat is doctor of leeraar, ontvangen door velen, die vroeger geneesmiddelen, of boeken van hem ontvangen hadden, en zich verheugden dat hij het land der barbaren ontvloden was, om onder het schild van den *Zoon des hemels* te komen en de getrouwe onderdanen van het hemelsche rijk bij te staan. Weldra was de practijk van GÜTZLAFF te dezer plaatse, zoo bij voornamen als geringen, uitgebreid, waardoor zijne kist met geneesmiddelen spoedig was uitgeput. De nieuwsgierigheid hem te zien was verbazend, zoodat zelfs door iemand aanzoek werd gedaan GÜTZLAFF van den kapitein der jonk af te koopen, en hiertoe

dezen eene aanzienlijke geldsom werd geboden, ten einde door de tegenwoordigheid van den beroemden *Seen-Sang* bezoekers in zijne woning te lokken. Te midden van dit alles vergat de gevierde arts de krankheden der ziel niet, en mogt hij velen den weg des eeuwigen levens wijzen.

Na eenig oponthoud te *Tien-Chin* vertrok GÜTZLAFF van daar, overladen met bewijzen van genegenheid harer bewoners, en onder belofte het volgende jaar te zullen terugkeeren. Zijn voornemen ditmaal *Peking*, de hoofdstad des rijks, te bezoeken liet hij na rijp beraad varen, dewijl hij daartoe vooraf de tongval dezer provincie had moeten leeren, waartoe genoegzame tijd ontbrak In October werd nu de togt naar de grenzen van *Mantschoe-Tartarije* voortgezet. *Kinschow*, nabij den uithoek van den muur, welke *China* van *Tartarije* scheidt, werd nevens andere plaatsen aangedaan, waarna de terugreize werd aangenomen, die met niet mindere gevaren vergezeld ging. Toen het vaartuig te *Schan-wei*, in de provincie *Kanton*, aangekomen was verliet GÜTZLAFF hetzelve, en begaf zich in eene boot naar *Macao* tot zijnen vriend Dr. MORRISON, waar hij den 13 November 1831, behouden aankwam (1). Van daar schreef hij aan zijnen vriend MEDHURST: » na menige beproeving, herhaald levensgevaar en veelvuldige opoffering ben ik te dezer plaatse gekomen om u het heugelijke

(1) Een verslag dezer reize werd, nevens dat van zijn verblijf in *Siam*, door GÜTZLAFF, in het Engelsch, uitgegeven te *Canton;* de vertaling hiervan verscheen te *Rotterdam* bij H. WIJT & ZONEN.

nieuws mede te deelen dat de oprigting van missiën in *China* niet meer een vraagstuk is. Ik ben geweest te *Canton*, *Fokkien*, *Schantong*, *Pechelie*, provinciën bij den grooten muur, nabij de grenzen van *Mantchoe-Tartarije*, en werd als Zendeling en Doctor overal wel ontvangen. De Heer zegende kennelijk mijne zwakke pogingen, zoodat mijn naam daar lang zal gedacht worden. Zoolang ik ademhaal wensch ik te leven voor *China*, en de groote zaak zijner bekeering te bevorderen. Mijne vrouw is niet meer, ook mijn kind heb ik verloren. O dat ik dan maar voor de zaak van CHRISTUS leve en sterve. Ik gevoel mij zeer eenzaam en dikwijls neerslagtig bij de gedachte aan het verlies van hetgeen mij zoo dierbaar was, maar het denkbeeld dat ik het werktuig ben om den toegang tot *China* te openen, beurt mijn hart in de donkerste oogenblikken weder op. Groote talenten worden er vereischt bij allen, die in *China* werken willen; maar zij zullen dezen ook op het voordeeligste tot eer van God aldaar kunnen aanleggen. Ik gevoel mijn onvermogen, alles wat ik doen kan is bidden; maar ik heb ondervonden dat God mij nooit verliet, ook in de gevaarlijkste oogenblikken. Loof met mij zijnen heiligen naam.

Tot Februarij 1832 bleef GÜTZLAFF te *Macao*, en ondernam toen eene tweede reis aan boord van een Engelsch schip als tolk, geneesmeester en voorganger in de wekelijksche godsdienst. Zij strekte zich uit langs de kusten van *China*, naar het eiland *Formosa*, het noordelijk gelegene *Corea* en de *Loo-choo* eilanden. Allerwege trad GÜTZ-

laff als arts en Evangelieprediker op. Duizende exemplaren van de H. S. en van godsdienstige geschriften werden uitgereikt. Den koning van *Corea* bood hij in persoon een' Bijbel aan. Elke gelegenheid om winst te doen voor het koningrijk der hemelen werd gretig aangegrepen, en omstreeks dezen tijd berigte hij ook dat de Keizer van *China* van hem boeken geëischt had tot onderzoek. » Ik heb hem, schreef hij, de uitgelezenste van onze geschriften toegezonden en vertrouw dat onze groote en goedertierene God zijn verstand zal verlichten, om die te verstaan.''

In September 1832 keerde hij te *Macao* terug, overtuigd dat ook de afgelegene landen, die hij bezocht had, niet ontoegankelijk waren voor Christenpredikers, en met eene schemering van hoop, gelijk hij zich uitdrukte, dat het goddelijke woord in *China* ingang zoude vinden.

Geene langdurige rust vergunde hij zich echter. Reeds in October van hetzelfde jaar ondernam hij eene derde scheepsreis, thans voorzien van eenen voorraad boeken, driemaal grooter dan te voren. De togt leidde ditmaal naar *Mantschoe-Tartarije*. Dezelfde gevaren als vroeger vergezelden haar, ja deze waren dreigender dan te voren. Het schip toch op hetwelk gützlaff zich bevond geraakte op de hoogte van *Kae-Chow* op eene zandbank, waardoor ieder oogenblik eene schipbreuk zich deed verwachten. Na het doorstaan van velerlei ellende en de hevigste koude, begaf de moedige Evangeliebode zich in eene boot, om zoo mogelijk van de

kust hulp te verkrijgen. Op dezen togt was de koude zoo fel, dat GÜTZLAFF en zijne medgezellen bijna doodvroren (1). Geheel met ijs bedekt werd het land bereikt. Eenige visschers en een priester ontvingen de schipbreukelingen vriendelijk, en ontstaken vuur om hen te verwarmen. » Nooit, schreef GÜTZLAFF van deze ontmoeting, heb ik zoo klaar het 28ste Hoofdstuk uit de Handelingen verstaan." — Intusschen geraakte het vaartuig weder vlot en de reis werd voortgezet. Menige plaats werd aangedaan. Inzonderheid te *Cha-poo*, de eenige plaats waar de handel tusschen *Japan* en *China* gedreven wordt, deed zich de gelegenheid op, duizende boeken naar het binnenland te zenden, en vond GÜTZLAFF groote opgewektheid. Hij konde hiervan getuigen: » de Chinezen te *Schusan* en *Cha-poo* (en hun getal bedraagt millioenen) beschamen vele vaderlandsche Christenen; want zij zijn ten hoogste ijverig, om zich met de waarheid van Gods woord bekend te maken. Wij wachten op deze zwakke beginselen geene groote gevolgen, maar toch gelooven wij, dat tienduizenden van boeken, welke door velen met graagte gelezen worden, niet zonder uitwerking zullen blijven." Zelfs priesters waren in deze en in nabijgelegene streken, begeerig naar Christelijke boeken, en weenden als zij die niet bekomen konden. Met goede hoop dan ook keerde de wakkere zendeling, na in menig oord den

(1) *Nog huiver ik*, zeide mij GÜTZLAFF, *als ik denk aan de toen geledene koude.*

naam van CHRISTUS bekend gemaakt te hebben, in April 1833, te *Macao* terug (1).

Na deze derde reis nam GÜTZLAFF eenige rust, indien althans zijne voortdurende werkzaamheid rust genaamd mag worden. Hij hield zich bezig met de uitgave van eenige wetenschappelijke werken, schreef twee godsdienstige verhandelingen, ten einde de vooroordeelen der Chinezen tegen te gaan, en hun te toonen dat de godzaligheid tot alle dingen nuttig is, en beantwoordde eene prijsvraag. Hij rigtte te *Canton* eene Chinesche pers op uit 60,000 typen, en werd er zelf uitgever van een Tijdschrift dat met grooten bijval ontvangen werd; terwijl de regering hierin hem niet bemoeijelijkte, noch weèrstond. Wij herkennen gewis ook hier in hem den man, die het woord zijns grooten Meesters, dat hij vaak op de lippen had: *ik moet werken terwijl het dag is*, met getrouwheid in beoefening bragt.

Omstreeks dezen tijd (het laatste gedeelte van 1833 of het eerste van 1834) trad GÜTZLAFF, waarschijnlijk te *Malacca*, andermaal in het huwelijk met Mejufvrouw WANSTALL, eene Engelsche vrouw, die in ijver voor de zaak van de bekeering der Heidenen zijne overledene echtgenoote op zijde streefde (2). Op hare eigene

(1) Ook van deze tweede en derde reis werd door GÜTZLAFF een uitvoerig verslag gegeven. Het verscheen in onze taal te *Rotterdam* bij M. WIJT & ZONEN 1835.

(2) Ook deze is later overleden, even als de overgeblevene der tweelingen uit zijn vorig huwelijk. » Mijne vrouw," hoorde ik GÜTZLAFF zeggen, is *China* — mijne maagschap zijt

kosten toch was zij uit *Engeland* naar *Malacca* gereisd tot uitbreiding van het godsrijk, en had er eene bloeijende school opgerigt. Voor alsnog haar aldaar achterlatende keerde hij in Junij 1834 naar *Macao*, en vervolgens naar *Canton* terug, waar de opgerigte drukkerij en zijne veelvuldige voor de pers gereed gemaakte geschriften zijne tegenwoordigheid vorderden. In Julij van datzelfde jaar werd nog eene, hoewel niet langdurige, reis ondernomen, die zich bepaalde tot *Formosa* en andere vroeger bezochte plaatsen, waaromtrent door hem eenige berigten werden medegedeeld aan het Nederlandsche Zendeling Genootschap in eenen brief van *Namo*, 21 Augustus 1834 (1).

Na dezen tijd kunnen wij GÜTZLAFF niet, gelijk wij tot nu trachten te doen, als van stap tot stap volgen (2). Afwisselend schijnt hij zich te *Macao* en *Canton* te hebben opgehouden. Zijne werkzaamheden vermenigvuldigden nog, daar hij met den Zendeling MEDHURST (blijkens eenen brief van *Macao* door hem geschreven, Januarij 1836), eene nieuwe vertaling van het N. T. in het Chineesch ondernomen had, dewijl de oude al te woordelijk was. Hij had bovendien eene Vereeniging opgerigt tot bevordering van nuttige kennis, zette de vervaar-

---

gijlieden," wijzende op eenige Christelijke vrienden die hem omgaven.

(1) Zie Maandb. 1835, bl. 109 verv.

(2) Sommigen zijner brieven toch naar *Rotterdam* afgevaardigd, bereikten hunne bestemming niet, terwijl hij zelf geen afzonderlijk verslag zijner verdere verrigtingen en reizen heeft in het licht gegeven.

diging zijner Bijbelsche geschiedenis in het Chineesch voort en schreef in het Engelsch eene Geschiedenis van het Chinesche Keizerrijk. Ook beproefde hij in 1835 in het binnenste der provincie *Fo-Kien* door te dringen, doch mogt hierin niet slagen. Op eene togt naar de Wui- of Woebergen verkeerde hij in een dreigend levensgevaar, daar het vaartuig, op hetwelk hij zich bevond, door een hoop soldaten, hiertoe door Mandarijnen aangezet, met een scherp geweervuur werd begroet. Ook thans echter spaarde de Heer het leven van den man die PAULUS zou kunnen nazeggen: *ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen*, en in waarheid het woord behartigde van dezen zijnen grooten voorganger, *koopt den tijd uit.*

Eenigermate kunnen wij hierover oordeelen, wanneer wij vernemen op welke wijze GÜTZLAFF, volgens zijn eigen schrijven, uit *Macao*, van November 1836, zijnen dag verdeelde. » Van 's morgens 7—9 uur overzetten van het O T. in het Chineesch — thans bezig met JEREMIA; — van 9½—12 uur vertalen van het N. T. in het Japansch met behulp van eenige inboorlingen; van 12—1 ure kritisch overzigt van het vertaalde; van 1—2 uur vervaardigen van Chinesche tractaatjes; van 2—5 uur Chinesche letterkunde, uitdeelen van boeken, ziekenbezoek, schoolwezen; van 6—10 uur vertalen van het O. T. in het Chineesch, van 11 uur tot dat ik mij ter rust begeef brieven schrijven en verschillende zaken afdoen. Des Zondags bestond zijne bezigheid van 7—9 uur Chineesch

O. T.; van 10—10½ uur Chinesche kerk, van 12—1 uur Japansche Godsdienst; van 3—6 uur huisbezoek bij de Chinezen; van 6—7 uur Chinesche Zondagschool, van half 8—9 uur Engelsche preek in het hospitaal.

In 1837 volvoerde GÜTZLAFF het reeds lang gekoesterde voornemen om *Japan* te bezoeken. Had hij reeds vroeger van uit *Corea* en elders op de Japanezen trachten te werken, hij wilde zich thans in persoon overtuigen of ook *Japan* niet toegankelijk zoude zijn voor den Evangelieprediker. Hij meende eene gunstige gelegenheid tot een bezoek van *Japan* te vinden in het overbrengen van zeven gestrande Japanezen, aan den keizer van dit eiland, in de hoop langs dezen weg zich eenen vrijen toegang te zullen banen. Hij zag zich echter hierin teleurgesteld. Toen men *Jedo*, de hoofdstad van *Japan* naderde, werd het schip, waarop GÜTZLAFF zich bevond, met kogels ontvangen, en men was genoodzaakt naar *Satzuma* te gaan. De ontvangst was hier aanvankelijk beter. GÜTZLAFF vertoefde er verscheidene dagen en had veel omgang met de Japanezen. Spoedig echter openbaarde zich ook te dezer plaats een vijandige geest. Men begon van zes batterijen op zijn schip te schieten, zoodat hij genoodzaakt was met de zijnen van daar te vlugten zonder de Japanezen aan wal te hebben gezet (1). GÜTZLAFF schreef hieromtrent in eenen

(1) Vijf van dezen nam GÜTZLAFF tot zich te *Macao*, waar zij tot het Christendom overgingen. Hij trok van hen partij om de Japanesche taal grondig te leeren, en met hunne hulp werd in het Japaneesch een tractaatje geschreven: *het leven van* JEZUS.

brief uit *Macao* van 24 November 1837 » de Heer JEZUS bewaarde ons genadiglijk en wij ontkwamen het dreigende gevaar. Dit is dan de derde keer, dat de Heer mij onder een' regen van kogels behouden heeft."

Te *Macao* teruggekeerd zette hij zijnen gewonen arbeid voort, en begon tevens zijne werkzaamheden meer naar het binnenland uit te breiden. Hij ving ook nu het gewigtige werk aan, dat later door hem werd uitgebreid, en voortdurend van de meest zegenrijke gevolgen is, om zich medehelpers te verwerven uit bekeerde Chinezen, en zond reeds in 1839 twee van de zoodanigen uit. Een Duitsch zendeling, die GÜTZLAFF omstreeks dezen tijd bezocht, schrijft van hem: » buiten GÜTZLAFF is hier, te *Macao* of te *Canton* geen zendeling, die van mond tot mond het Evangelie kan bekend maken. Hij gaat tot de menschen in hunne huizen en spreekt met hen. Als men de taal slechts vloeijend spreekt, en lust en moed heeft, om zich onder het volk te wagen, heeft men gelegenheid genoeg, om de waarheid bekend te maken. Waar GÜTZLAFF binnentreedt, wekt hij opmerkzaamheid en boezemt vertrouwen in, zoodat ik geloof, dat hij regt goed en zonder gevaar het land zou kunnen doortrekken (1)."

Inmiddels brak in het begin van 1839 de oorlog tusschen *Engeland* en *China* uit, over den opiumhandel. De stremming die GÜTZLAFF's werk-

---

(1) Brief van den Zendeling KRÜCKEBERG, opgenomen in de *Evangelische Heidenbote* 1840, n°. 1.

zaamheden hier door ondervonden, was hem eene zware beproeving. »Gedurende de acht jaren, schreef hij in dezen tijd, die ik in het land geweest ben, heb ik den staat der dingen nog nooit zoo allertreurigst gezien. Doch de Heer regeert en zal nooit zijn werk verlaten. Bidt veel voor ons, opdat de dageraad der eeuwige liefde weldra voor dit land moge opgaan."

Geene moedeloosheid greep dan ook den volhardenden man aan. Hij verslapte niet in zijnen ijver. De meisjesschool te *Macao*, onder opzigt zijner vrouw, opgerigt, werd in stand gehouden, ondanks menigvuldige moeijelijkheden. Vele tractaatjes in het Chineesch werden opgesteld, en in weêrwil der onvriendelijke ontvangst die hij op *Japan* gevonden had, ging hij voort met het aanleeren der Japanesche taal en de overzetting der Heilige Schrift in deze. Door de staatkundige verwikkelingen zag hij zich intusschen, in Junij 1840, gedrongen *Macao* te verlaten. Hij begaf zich met zijn gezin naar het eiland *Chuzan*, aan de kust van *Chekiang*, waar hij tot in Februarij des volgenden jaars zich ophield, zonder ophouden zich wijdende aan de verkondiging des Evangelies.

In Maart 1841 te *Macao* teruggekeerd ging hij meer en meer, hoewel nog in stilte, voort Chinesche predikers uit te zenden. »Ik vraag zelden, schrijft hij, of een der Chinezen, tot uitbreiding van het Evangelie eene reis wil doen; want zij bieden zich zelven daartoe aan, en nemen elke keer 400—3000 Nieuwe Testamenten en Tractaten met zich." Zijn persoonlijke arbeid

verflaauwde hierbij niet. Hij hield te *Macao* geregelde biduren en bijbellezingen, bezocht de Chinezen in hunne huizen, en strekte zijne werkzaamheden tot de omstreken der stad uit. Zijne Chinesche spraakkunst was voltooid en werd gedrukt. Hij gaf nog eene aardrijksbeschrijving, benevens eene beschrijving van *Engeland* uit, en vorderde met het afdrukken van zijne nieuwe uitgave van het Nieuwe Testament tot aan de brieven aan de Corinthiërs. Ook met het oog op de staatkundige verwikkelingen bleef zijn blik helder. » God gebruikte, schreef hij in Julij 1841, in vroegere tijden de Romeinen om het veld voor de uitbreiding van zijn Evangelie toe te bereiden. Thans hebben de Engelschen denzelfden last ontvangen. Maar wij steunen in deze zaak niet op een' arm van vleesch, maar staren op Jehova, die onze kracht en onze hope is."

Die verwachting werd niet beschaamd. De in 1842 tusschen *Engeland* en *China* geslotene vrede te *Nanking* begunstigde in groote mate de verspreiding des Evangelies in dat rijk. GÜTZLAFF, door het Engelsche Gouvernement tot eene aanzienlijke staatsbetrekking geroepen, en als tolk gebruikt bij de onderhandelingen over den vrede, zag, meer dan ooit, zich den toegang geopend, en door de waardigheid die hij bekleedde, zijnen invloed vermeerderd. Zijne eigene woorden leggen hieromtrent de beste getuigenis af, maar spreken te gelijk voor zijn dankbaar gevoel en zijnen warmen Christelijken zin. » Velen, schrijft hij, in eenen brief van Januarij 1843, uit *Tinghai*, op

het eiland *Chusan*, hebben mij dikwerf belagchen, dat ik voor *China* het onmogelijke verwachtte, en mijne pogingen daartoe in het werk stelde. In het begin mogt men nog eene goede uitkomst vermoeden, maar toen die treurige opium in het spel kwam, en door den onverwachten gang der dingen geweren en kanonnen werden ingeroepen, toen bezweek ik in mijn hart, vreezende, dat het met de zaak des Heeren in dit land een einde nam. Maar de Heer had dit anders besloten. Na tien jaren lang gestorte tranen en smeekingen werd door den vrede van *Nanking* de grondslag van vriendschappelijk verkeer gelegd, en de Chinesche regering, zoo wel als het geheele volk, schijnt veranderd te zijn. Men kan nu in de steden rondgaan, en met de lieden vrij verkeeren, zonder door iemand gestoord te worden. Iedereen is vriendelijk, en beijvert zich op allerhande wijs om behulpzaam te zijn. De verspreiding van het Evangelie is dus niet langer aan de vroegere zwarigheden onderhevig, en een ijverig zendeling kan zeer veel doen voor de zaak des Heeren. Dankbaar erken ik de groote aanmoediging tot ons werk, welke God langs dezen weg ons geschonken heeft. O hoe dikwijls bezweek mijne kracht, hoe dikwijls had ik vrees, smart en bekommering! Hoe dikwijls sprak ik bij mij zelven: de dag van *China* zal voor mij nooit komen! Ziet die dag is gekomen, en mijne vrees was gebrek aan geloof. Ik ben thans door een groot volk omringd. Het zijn mijne kinderen; ik zie hen opwassen: met blijde hoop begroet ik reeds

eene aanstaande gemeente van CHRISTUS. Ik twijfel er niet aan, er is weldra een rijpe oogst te bergen in de schuren van den Heer. God leeft, Hij zal niet vergeten, dat Hij dit volk verkoren heeft, om het te brengen tot zijn wonderbaar licht. Die hoop heb ik altijd gevoed, ook als ik zwak was en ellendig, vol van zonde, of in gevaar des doods, en ik zal haar altijd behouden, zij is het die mij sterkt, en mij wapent met moed en vertrouwen. — Ik bevlijtig mij gedurig om niet slechts Consul-Generaal (1) in dit land te zijn, maar te gelijk Evangeliebode te wezen voor de Heidenen die er wonen."

Aan die betuiging bleef GÜTZLAFF steeds getrouw. Te midden van alle wereldsche eer en grootheid verwaarloosde hij de groote zaak niet aan welke hij zich had toegewijd. Mogt ons vaderland de hulde der wetenschap hem brengen, toen de Academische Senaat te *Groningen* hem eershalve tot Doctor in de Godgeleerdheid bevorderde; mogt *Engeland* tot de aanzienlijkste betrekkingen hem

---

(1) Deze brief is in zijn geheel opgenomen in de Maandberigten 1843, n°. 12. Op het einde van dezen worden de hier aangehaalde woorden gelezen. Ik vermeld dit opzettelijk, daar GÜTZLAFF, toen ik in een gesprek met hem van deze zijne politieke betrekking gewaagde, mij zeide dat ik mij hierin vergiste, en nog bij het afscheid, op den hem eigenen toon, mij toevoegde: » *maak nu toch van mij geen Consul-Generaal.*" » *Maar toch wel een Apostel?*" hernam ik. Daar op dat oogenblik juist het rijtuig wegreed hoorde ik zijn antwoord niet. Welk dat echter was, is bij den nederigen en geheel aan CHRISTUS overgegevenen man niet moeijelijk te gissen.

roepen (1), GÜTZLAFF vergat onder dat alles niet, dat hij Zendeling was, en het was verre van hem in iets anders te roemen dan in JEZUS CHRISTUS en zijn kruis. — Wel werd soms' wantrouwend de vraag gedaan hoe het mogelijk was, dat hij zijnen Zendelings-arbeid vereenigde met al zijne staatkundige bezigheden, en bleef hij niet bewaard voor miskenning en veroordeeling (2); doch elke verdenking of beschuldiging wordt, behalve door zijne voortdurende werkzaamheid ter verbreiding des Evangelies, schitterend wederlegd door de getuigenis van eenen welonderrigten en bevoegden beoordeelaar. Het is onze Nederlandsche Zendeling RÖTTGER, op *Riouw* geplaatst, die GÜTZLAFF van nabij kent, eene gedurige briefwisseling met hem onderhield, en telkens door ambtenaren, zee-officieren en kooplieden berigten omtrent hem ontvangt. Op het eenparige getuigenis van deze zich beroepende schrijft hij (3). » GÜTZLAFF is overal en in alle betrekkingen Zendeling, en al maakte men hem tot onderkoning van de provincie *Canton*, of tot Keizer van *China*, hij zou Zen-

---

(1) GÜTZLAFF bekleedde achtereenvolgens de betrekking van tweede Secretaris van het Engelsch gezantschap in *China*, van bemiddelaar der twistende partijen, van eerste magistraatspersoon der stad *Ning-Po*. Thans is hij Secretaris der Engelsche ambassade.

(2) Zie *Allgemeine Deutsche Real-Encyclopedie*, te *Leipzig* 1844 bij BROCKHAUS uitgegeven, op het artikel GÜTZLAFF.

(3) De mededeeling van den Zendeling RÖTTGER wordt gevonden in het Duitsche Maandschrift: *die Biene auf dem Missionsfelde* 1843, nº. 5, en is in haar geheel overgenomen in het Tijdschrift: *de Protestantsche Zendingen onder de Heidenen*, 1844, nº. 2.

deling zijn en blijven (1). Ging hij als tolk met de Engelsche schepen naar de Oostkust van *China* om het vaarwater te onderzoeken, eene ankerplaats of de meest geschikte haven te vinden, of de theecultuur of iets dergelijks na te gaan, hij was op het schip onder de equipagie de Geestelijke, de Herder, en bij het aan land komen de Zendeling onder de Heidenen. In steden en dorpen, en op de theeplantagiën volgen hem zijne boekenkisten en medicijnen, en zich overal het eerst tot kranken en noodlijdenden wendende, had hij in weinige minuten, in het rijkbevolkte *China*, spoedig eene gemeente rondom zich verzameld, die hij ligchamelijke en geestelijke geneesmiddelen toediende."

Gützlaff verwaarloosde dan wegens geene zijner wereldlijke betrekkingen zijne pligten als Zendeling, noch wegens de laatsten de eersten, maar vereenigde beider vervulling op eene wijze, die den waarlijk grooten man kenmerkt. Treffend blijkt ons dit uit hetgeen dezelfde berigtgever hier bijvoegt, » naar het getuigenis van vele Chinezen, waren de bewoners van *Ning-Po* met hunnen nieuwen Magistraat zoo zeer te vreden, dat zij wenschten dat in alle steden van *China* de eerste Magistraats-personen Zendelingen mogten zijn." Hij schrijft eindelijk nog, en wij nemen zijne woorden over, als het oordeel van den man die Gützlaff van nabij, en in zijne werkzaamheid

(1) Wie met mij het genot mogt smaken Gützlaff te ontmoeten, zal wel deze betuiging tot de zijne maken.

kent: » in den omgang is GÜTZLAFF een zeer beminnelijk mensch. Door zijn innemend voorkomen en zijne dienstvaardigheid in het algemeen, wint hij zich het hart ook van zijne tegenstanders, zoodra zij slechts eenigen tijd omgang met hem gehad hebben. En het mag van daar wel gekomen zijn dat de Chinesche regering in 1840 en 1841 geene belooning stelde op het hoofd van GÜTZLAFF. Hij alleen werd afgelaten van de lijst dergenen, die in de krijgs- en vredeszaken betroffen waren, terwijl op het hoofd van den eersten Secretaris MORRISON 300, opdat van eenen anderen schrijver bij de Secretarie 100 dollars belooning gezet waren. — Voert de weg van den eenen of anderen reiziger hem over het eiland *Emoi* naar *Tok-kien*, hij verwondere zich niet den Consul-Generaal bezig te vinden met voor eenige Chinezen eene stichtelijke leerrede te houden, of aan eenige zieken medicijnen toe te dienen, of gewonden op hun leger te verplegen en te verbinden."

Bij die getuigenis erkennen wij voorzeker in *China's* Apostel den echten volgeling van den Heer, die het genezen van kranken, het herstellen van kreupelen, en de verkondiging des Evangelies aan armen de kenmerken noemde van de komst van zijn rijk.

Na het sluiten van den vrede vestigde GÜTZLAFF zich, in zijne ambtsbetrekking, te *Victoria*, de nieuw aangelegde Engelsche stad, op het eiland *Hong-Kong*, bij dien vrede aan *Engeland* afgestaan. Ofschoon, ten gevolge van den nu meer

geopenden toegang van *China*, het getal Evangelieboden in dat rijk zeer vermeerderde, en *Engeland* en *Amerika* de Evangelisatie der Chinezen met ijver behartigden (1), vertraagde hij niet in zijne werkzaamheid, noch liet de volvoering der groote taak van *China*'s bekeering geheel aan anderen over. Zijne Evangelie-arbeid op *Hong-Kong* bepaalde hij inzonderheid tot de armen, » als die," gelijk hij zich uitdrukte, in eenen brief van Februarij 1844, » niets in de wereld hebbende, waaraan zij hun hart kunnen hechten, zich derhalve genoodzaakt vinden naar den hemel te vragen."

Inzonderheid wijdde hij zich toen aan de uitbreiding van het genootschap van inboorlingen tot verbreiding des Evangelies in *China*, meer en meer overtuigd, dat, wanneer in dat land het Evangelie zal verkondigd worden, dit geschieden moet door inboorlingen. Innig vrome en voor hunne taak welberekende mannen zag hij van hetzelve uitgaan, en vaste Zendingsposten, op welken hij de door deze vereeniging gevormde Evangelieboden plaatste, werden door

(1) Bij den vrede van *Nanking* werden de vijf zeehavens, *Canton*, *Amoy*, *Fuchau*, *Ningpo* en *Shanghaï* voor de Engelschen, en waarschijnlijk voor alle Europesche volken geopend. Indien ook de gemeenschap met *China* zich tot deze vijf steden en haren omtrek moest blijven bepalen kan het Evangelie tot millioenen menschen worden gebragt. Alleen *Canton* telt meer dan 500,000 inwoners. Terstond na het sluiten van den vrede besloot het Londensche Genootschap, zoo mogelijk binnen twee jaren, *twaalf* zendelingen naar *China* af te zenden. Het ontving tot dit doel in ééne maand *f* 40,000.

hem opgerigt. Met goeden uitslag werd hun arbeid op menige plaats bekroond, zoodat de hoop op eenen rijken oogst voor het koningrijk der hemelen in *China* bij GÜTZLAFF steeds levendiger werd. Zijne brieven, in 1845 geschreven, leveren hiervan de sprekende blijken. » De werkzaamheden," schreef hij in een dezer, » van ééne maand zijn nu gelijk aan die van een geheel jaar te voren, en het getal bekeerlingen is veel grooter. De Heer betoont ons voortdurend duidelijk zijnen zegen." — Zijne werkzaamheid voor de pers verflaauwde mede niet. Behalve een aantal tractaatjes leverde hij eene verbeterde uitgave van het leven van JEZUS; de kleine profeten, JESAJA en het tweede boek van MOZES waren ter perse, terwijl de overige profeten reeds afgedrukt waren.

Ook in zijne hooge staatsbetrekking en door zijnen omgang met aanzienlijke Chinezen oefende GÜTZLAFF, of GAËHAN (1), (want onder dezen Chineschen naam maken de meeste berigten sedert dien tijd van hem gewag) eenen belangrijken invloed uit op de gunstige gezindheid der regering, en de verspreiding des Evangelies.

Reeds in 1845 had de Keizer TAOU-KWANG, na rijpe overweging van den inhoud van de boeken der Christenen, verlof gegeven tot aanneming

(1) Ter opheldering van de verschillende Chinesche namen die GÜTZLAFF voert, kan, naar zijne eigene mededeeling, strekken dat de Chinezen doorgaans meer dan één' naam dragen. GAËHAN schijnt in 't bijzonder de naam te zijn, onder welken GÜTZLAFF als *schrijver* optreedt; die van KWO is die, welken hij gewoonlijk draagt.

des Christendoms; » want," zoo drukt hij zich uit, » de boeken dezer godsdienst vermanen de lieden tot deugd, en men moet deze niet als vroeger verbieden."

Dit besluit werd eerlang gevolgd door een ander, nog meer gunstig voor de Christenen.

Ki-yng, de onderkoning der provinciën *Kwantung* en *Kwangsi*, rigtte zich tot den keizer met een verzoekschrift waarin hij, na de Christelijke godsdienst geprezen te hebben, als die deugd en liefde aanbeval en de ondeugd afkeurde, verzocht, dat het hem behagen mogt de inlanders, die deze godsdienst zouden belijden, vrij te stellen van de straffen, die vroeger tegen Christenbelijders bepaald waren. Hij drong tegelijk bij den keizer aan, dat aan de vreemdelingen vergund zoude worden, in de vijf voor den handel geopende havensteden, tempels voor hunne godsdienst op te rigten. Alleen zouden zij niet mogen doordringen in het binnenland, om hunne godsdienst te verspreiden, en ook wanneer zij dit deden zouden zij niet terstond gedood of gestraft worden, maar aan den consul van hun land overgegeven worden.

Dit verzoek vond bij den keizer eene gunstige ontvangst. De gewigtige gevolgen die zich hiervan lieten te gemoet zien, werden weldra openbaar. De meer aanzienlijke Chinezen wezen, na dit besluit, niet langer de Christelijke geschriften af, die zij vroeger, beducht voor de strafwetten, niet hadden durven aannemen, en den inboorlingen was alle vrees om het Christendom te omhelzen ontnomen.

Zoo was dan in *China* de deur voor het Evangelie geopend. Niet slechts aan zijne oostelijke kusten, ook landwaarts drongen de Chinesche predikers door. In 1845 bevonden zich vier in de oostelijke wingewesten. Twee waren gereed om te gaan naar *Tienpak*, *Luichoo*, en het eiland *Hainam*, waar reeds een hunner werkzaam was. Drie waren in de omstreken van *Hong-Kong* gevestigd; zes te *Canton;* twee hadden zich omtrent honderd uren in het binnenland tot aan de grenzen van *Kwangsi* begeven; een zoude naar *Tschanglok* reizen, terwijl twee te *Tanschuy* werkzaam waren.

Inmiddels bleef GÜTZLAFF ook zelf arbeiden aan de uitbreiding van het Godsrijk. Een reiziger die in het genoemde jaar *China* bezocht, ontmoette hem bij herhaling. Hij vond hem des namiddags en des avonds, na des morgens zijne ambtsbezigheden te hebben afgedaan, ijverig als Zendeling werkzaam, nu eens in de dorpen van *Hong-Kong*, dan aan boord der jonken die op de reede lagen, uit de volheid des harten, sprekende van den vriend zijner ziel, den verhoogden CHRISTUS.

Zijne pogingen en die van andere Evangeliearbeiders werden met toenemenden voorspoed bekroond, in weêrwil van voortdurenden tegenstand, die echter meer uitging van het volk dan van de regering. Deze scheen de Christelijke godsdienst onbepaald te willen dulden, ofschoon zij de vreemde leeraars binnen de vijf havensteden beperkte. Het gunstige besluit des keizers, werd wel is waar later alleen op de belijders der Roomsche kerk

toegepast, maar eene gunstige wijziging hiervan bleef niet achter. Op aandrang van den Engelschen gouverneur van *Hong-Kong* verklaarde de keizer, bij een nieuw besluit: » geen onderscheid te willen maken tusschen de plegtigheden der verschillende natiën, zoodat geen Chinees om zijne belijdenis gestraft zou worden, hij mogt dan de beelden aanbidden of niet, zoo hij slechts gehoorzaam was aan de wetten, en dat al de Westersche volken in dit opzigt op dezelfde wijze zouden behandeld worden, en dezelfde bescherming zouden genieten."

Belangrijke uitkomst gewis. Wie had voor een twintigtal jaren haar kunnen vermoeden? Aanbiddelijk zijn de wegen van den Heer, die naar *China* de schreden van GÜTZLAFF leidde, en de woelingen der volkeren doet strekken om dezen gezant zijns Zoons aldaar den toegang te ontsluiten, en hem zoo de verhooring te doen naderen van zijn aanhoudend gebed om *China's* bekeering. Hij konde in October 1846 schrijven: » het Evangelie baant zich hier met kracht eenen weg en overal waar het gepredikt wordt vindt het ingang. Aan de Hoogeschool te *Miau* werd het Christendom beleden door drie magisters en vier studenten: aan die te *Kitjio* door drie magisters en twee studenten. Toen wij bij het begin dezes jaars baden dat wij in al de deelen der provincie *Kwantung* zouden mogen prediken, konden wij naauwelijks gelooven dat dit geschieden zou. En niet alleen schonk de Heer ons deze bede, maar Hij zond ons bovendien uit menige streek men-

schen toe, die wij met het Evangelie bekend maakten, en vestigde zijne gemeente op plaatsen die wij toen zelfs niet bij name kenden."

Bij dezen voorspoed brak echter in het jaar 1846 voor GÜTZLAFF een tijd van zware beproeving aan. Zijne beenen, die hem over berg en heuvel hadden heëngedragen, en na reizen van vele dagen, in drukkende hitte nooit hunne diensten hadden geweigerd, in welke hij zoo, gelijk hij zelf zich uitdrukte, een kostelijk geschenk bezat, en zonder welke hij diep ellendig zouden zijn, werden verlamd aan beide voeten, zoodat de onvermoeide wandelaar door twee menschen gedragen moest worden (1). Bovendien werd zijn sterk ligchaam, waarop het klimaat nimmer invloed oefende plotseling zwak en uitgemergeld, en van alle geschiktheid tot den arbeid beroofd. In dien toestand was zijne ziel diep gewond. Ook thans echter oefende het geloof zijnen vermogenden invloed op hem uit, en stemde hem tot stille onderwerping.

Reeds drie Zondagen had hij op het ziekbed gelegen, zonder het woord Gods te kunnen verkondigen. Nu dacht hij eindelijk (het zijn zijne eigene woorden) dat dit ook wel hinkende konde geschieden, daar de Heer gezegd heeft dat Zijne kracht in zwakheid volbragt wordt. Zoo toog hij dan henen, en zie het woord werd bewaarheid, hij kon zich eenige mijlen ver voortslepen, en getuigen van den

---

(1) Hoewel GÜTZLAFF ten deele van deze verlamming herstelde, zijn hare gevolgen in eenen moeijelijken gang nog bij hem zigtbaar.

Verlosser; en dat deed het gewonde hart goed, te meer daar de menschen kwamen aanloopen om hem weder te zien, dien zij lang gemist hadden.

Hierbij kwam nog, dat GÜTZLAFF eenige der door hem uitgezondene Chinesche predikers, die met goeden uitslag in meer verwijderde streken werkzaam waren, zag terugkeeren, door koude en honger hiertoe genoodzaakt, terwijl het hem aan geld ontbrak om hen hunne reize te doen hervatten.

Hoezeer deze teleurstelling hem hoogst smartelijk was, verloor hij geenszins den moed. » Dit is het geval met mij niet, schreef hij op dit tijdstip, October 1846, want als wolken den ganschen hemel verdonkeren en de heldere stralen van de zon der geregtigheid schijnen verdwenen te zijn, dan heeft, waar het aanschouwen ophield, het geloof zijne taak te vervullen. De Heer zal niet beschaamd maken die op Hem vertrouwen. Bij al het gebrek aan middelen hebben wij tot de zending naar *Fokien* besloten. *Kiajingtschoe* wenschen wij te versterken; want van daar kunnen wij ligt den arbeid in *Kiangsi* aanvangen. Daar nu ook de overige provinciën aan de beurt liggen, naar den eeuwigen wil des Allerhoogsten, zoo bidden wij Hem, dat Hij ons spoedig bekwame mannen daartoe beschikke. Zoo is het dus zeer waarschijnlijk, dat wij over een jaar bij de honderd arbeiders tellen, voor welke de magtige en rijke God dan wel zal zorgen. Wij hebben goeden moed; want het werk is dat van CHRISTUS onzen Heer."

Die hoop werd niet beschaamd. Het werk der

Evangelisatie van *China* breidde zich meer en meer uit. Het getal predikers uit de inboorlingen nam steeds toe. In 1849 was dit reeds tot honderd en twaalf geklommen. In dat jaar vertrok de eerste Zendeling naar *Mongolie*, de uitgestrekte woestenij, welke het geheele middel gedeelte van *Azië* omvat. Een ander aanvaardde zijne reis naar *Kokoner*, om aldaar, zoodra het mogelijk zou zijn, met de Kalmukken in aanraking te komen, terwijl GÜTZLAFF tevens het voornemen koesterde om op nieuw iemand naar *Japan* te zenden, daar onverwachte gebeurtenissen hem deden vermoeden, dat deze lang geslotene eilanden weldra het eeuwig blijvende woord zouden ontvangen.

De verspreiding van bijbels en godsdienstige geschriften ging intusschen voort, in veel grooteren getale dan vroeger. Nadat reeds vroeger eene negende uitgave van het Nieuwe Testament, met eene oplage van twintig duizend exemplaren, en de Chinesche vertaling van het Oude Testament, door GÜTZLAFF bewerkt, in druk was verschenen, was het Chinesche genootschap bezig met de uitgave van acht verschillende uitgaven des Nieuwen Testaments, die men tot eenen prijs van vier à vijf centen, Nederlandsch, wenschte te verkoopen. Men dacht twee maal honderd duizend exemplaren op te leggen, daar een getal van twee maal honderd duizend bladen van het Nieuwe Testament en Tractaten naauwelijks voor eene maand toereikende was.

En al die ijver der liefde was niet geheel vruchteloos. Zelfs te *Peking* werden sommigen den Heere toegebragt. Elders beleed een staats-

man, vroeger Gouverneur van twee provinciën, het Christendom. Vooral de geringen naar de wereld betoonden zich begeerig naar het heil in CHRISTUS, en *China's* groote en woeste akker werd meer en meer toebereid om de zaden des Evangelies op te nemen. » Het is nu bijkans twee en twintig jaren, schreef GÜTZLAFF in het begin des vorigen jaars, dat ik *Europa* verliet. Ik kon mij toen geenszins voorstellen, dat God met zooveel ontferming en liefde tot op dit gewigtige tijdstip mij zou sparen. Het werk wordt elke maand uitgebreider en gewigtiger, en waar men den naam van den Verlosser nog niet gehoord heeft, heeft men nu aangevangen de blijmare te verkondigen. Alles is nog in zijne kindschheid; er is nog niets gedaan, dat aanmerking verdient; maar de Heer heeft het begin van een groot werk gemaakt."

GÜTZLAFF hield zich intusschen doorgaande op *Hong-Kong* op. Hij leidde en bestuurde de werkzaamheden van het Chinesche genootschap, en hield zich bezig met de verklaring des Bijbels, waarvan verscheidene honderd kapittels schriftelijk door hem werden opgehelderd. Hij zette tevens de nieuwe uitgave van het Nieuwe Testament voort, die hare voltooijing naderde en gaf eene geloofsleer uit, terwijl prediking en onderwijs, gelijk altijd, met zorg door hem werden behartigd.

De getuigenis van eenen Duitschen Zendeling bevestigt het ons, wanneer deze schrijft: » het laat zich moeijelijk begrijpen, hoe GÜTZLAFF alles doen kan, wat hij op zich nam. Slechts met zijne onvermoeide werkzaamheid, zijne orde, een-

voudigheid en beknoptheid, waarmede hij alles afdoet is het hem mogelijk. Des morgens is hij tot tien ure onder zijne Chinesche kweekelingen, leest en bidt met hen in verschillende klassen, naar de onderscheidene tongvallen, die hij zelf spreekt. Van tien tot vier uur is hij met ambtswerkzaamheiden in dienst der Engelsche regering bezig, en van vier tot zeven uur is hij op weg met zijne Chinezen, en zendt al de kweekelingen en predikers, die zich op *Hong-Kong* bevinden, nu hier, dan daar henen om te prediken.

Zoo bleef GÜTZLAFF, gelijk altijd, de ijverige en onvermoeide Zendeling. Nu eens in zijne woonplaats, dan weder buiten *Hong-Kong*, op grootere of kleinere togten, was hij voortdurend getrouw aan den lastbrief van zijnen Heer: *predikt bekeering en vergeving van zonden aan alle volken.* Geene vermoeijenissen of ontberingen schrikten hem af; geene teleurstellingen hebben het vuur van zijnen ijver verdoofd; geene wereldsche grootheid heeft zijne werkzaamheid voor het rijk, dat niet van deze wereld is, doen verflaauwen; geene weidsche eeretitels hebben hem de eer, gezant van CHRISTUS te zijn, minder doen waarderen.

Engeland bezit in hem eenen Christelijken ambtenaar, wiens leuze het is: *zalig zijn de vredemakers: China* ziet in hem zijnen onvermoeiden Apostel; de Christenheid erkent in hem den edelen geloofsheld, die zijne ziel heeft overgegeven voor den naam van JEZUS CHRISTUS; de verhoogde Heer aanschouwt in hem zijnen getrouwen getuige tot aan de einden der aarde, in wien zijne toe-

zegging heerlijk bevestigd wordt: *mijne genade is u genoeg; want mijne kracht wordt in zwakheid volbragt;* en onze leeftijd verneemt op de vraag: *wachter, wat is er van den nacht?* met het oog op GÜTZLAFF, het verblijdende antwoord: DE MORGEN IS VOOR CHINA GEKOMEN.

Zietdaar eene schets van het leven en de werkzaamheid van GÜTZLAFF. Den eerenaam van APOSTEL DER CHINEZEN zullen wij nu wel niet weigeren aan hem, die in geloofsijver, in het tarten van alle gevaren, in de hoogste volharding, en in onbezweken moed telkenreize het beeld van PAULUS, den grooten Apostel der Heidenen, ons voor den geest roept. Wij zien in hem dat het Apostelschap met eenen PAULUS en PETRUS niet heeft opgehouden, en wij bewonderen den edelen geloofsheld, terwijl wij met beschaamdheid des aangezigts den blik vestigen op ons zelven, en hetgene wij voor CHRISTUS zijn.

Doch GÜTZLAFF vraagt, noch wenscht onze bewondering. Hij wijst ons op den Heer, wiens werktuig hij is, wiens liefde hem dringt, wiens hulpe hem bekrachtigt.

Gij dan die deze bladeren leest, aanschouwt in *China's* Apostel een toonbeeld van de kracht des geloofs in den Verlosser, een' getuige voor de voortdurende zorg van den Heer der Gemeente, en erkent de voortreffelijkheid des Christendoms dat zulke dienaren kweekt. Maar legt ook af alle laauwheid en onverschilligheid voor de uitbreiding

van het Godsrijk onder de Heidenen. Werkt mede door gebeden en gaven, opdat dat rijk meer en meer kome.

Aanzienlijken en rijken! ondersteunt de Zendelingszaak, die, bij hetgeen GÜTZLAFF u te aanschouwen geeft, geene meerdere aanbeveling behoeft.

Armen en geringen naar de wereld! onthoudt haar uw penningske niet; het zal eene gave zijn, den Heer welgevallig.

Wachter wat is er van den nacht? worde meer en meer de vraag der warme belangstelling van allen; de vurige smeeking dat de duisternis alomme in de Heidenwereld wijke zij ieders bede. Zoo zal steeds op luider toon de blijmare worden herhaald: *ziet de morgen is gekomen, is ook voor* China *gekomen!*

Bij de Uitgevers dezes is mede verschenen

C H I N A.

TOESTAND EN VOORUITZIGTEN VAN DAT RIJK;

INZONDERHEID TEN AANZIEN DER

EVANGELIE-VERSPREIDING;

MET NARIGTEN OMTRENT DE OUDHEID, UITGESTREKTHEID, BEVOLKING, BENEVENS DE LETTERKUNDE EN GODSDIENST DER CHINEZEN,

DOOR

W. H. MEDHURST,

AFGEVAARDIGDE VAN HET LONDENSCH ZENDELING-GENOOTSCHAP.

Twee deelen, met platen *f* 3,60.

REIZEN LANGS DE KUSTEN VAN CHINA

EN

BEZOEK OP COREA EN DE LOO-CHOO EILANDEN

IN DE JAREN 1832 EN 1833,

DOOR

KAREL GÜTZLAFF.

Prijs *f* 2,25.

MERKWAARDIGHEDEN

UIT DE GESCHIEDENIS VAN DE VESTIGING EN UITBREIDING DES CHRISTENDOMS,

IN VERSCHILLENDE WERELDDEELEN,

VOORNAMELIJK IN BETREKKING TOT DEN ARBEID DER PROTESTANTSCHE ZENDELINGEN,

IN VOORLEZINGEN,

DOOR

W. HOFFMANN,

BUITENGEWOON PROFESSOR, ENZ. TE BAZEL.

Prijs *f* 1,30.

V E R S L A G

VAN EEN

DRIEJARIG VERBLIJF IN SIAM,

EN VAN EENE

REIZE LANGS DE KUST VAN CHINA

NAAR

MANTCHOU-TARTARIJE,

DOOR

KAREL GÜTZLAFF.

Prijs *f* 0,90.

BV 3427 G8E7

Erdbrink, G R
Gützlaff, de apostel der Chinezen

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 12 10 05 012 6